

Uuselamurajoon Bochumi äärelinnas. Paljud Saksamaa suurlinnad seisavad silmitsi elupindade ja vaba maa nappusega, mistõttu nähakse ühe lahendusena uute ühepereelamute ehitamise piiramist ja nende asemele kortermajade rajamist.

FOTO: HANS BLOSSEY VIA WWW.IMAGO-IMAGES.DE / SCANPIX

KODU. Väärtuslike rohealade kadumine, autode hulga kasv ja elupindade kallidus on kõik otsapidi seotud Saksamaa suuruselt teise linna Hamburgi otsusega keelata uute eramute ehitamine.

Ühepereelamud võivad olla möödani

BRETTY SARAPUU
toimetaja

Oma aed, palju ruumi ja seinad, mille tagant ei kosta naabrite lärm, on oma majas elamise suurimad hüved, ent nende nautimine võib keskkonahoiu survel jääda üha väiksema hulga inimeste privileegiks.

Eramute koormavast mõjust keskkonnale on teadlased rääkinud aastaid, nüüd aga astuti esimesed sammud nende ehitamise piiramiseks Saksamaa suuruselt teises linnas Hamburgis. Roheliste ja sotsiaaldemokraatide koalitsioonivalitsus otsustas, et Hamburg-Nordi linnaosas võib nappi vaba maad nüüdsest kasutada vaid korrumajade ehitamiseks.

Otsuse järel puhkes üleriigiline kirglik debatt. Oli lisas tulle roheliste parlamendifraktsiooni juht Anton Hofreiter, kui loetles usuluses Der Spiegelile kõik eramute ehitamisega seotud murekohad: ühepereelamud võtavad enda alla liiga palju maad, nende ehitamiseks kulub rohkem materjali, need on energiakulukamad ja nende rajamine annab hoogu valglinnastumisele.

Uute eramurajoonide kerkimine äärelinna või napilt linnast välja jätab inimesed omakorda ilma väärtuslikest rohealadest ja kuna n-6 poldudele rajatud eramud on harva ühendatud hea ühistranspordivõrgustikuga, suureneb keskkonnareostus sealsete elanike ohtra autokasutuse tõttu.

Vabadusi piirav ja unistusi purustav plaan

Sakslased teavad, et kliimamuutuste ohjeldamiseks tuleks loobuda põrivatest siseõlemismootoriga autodes ja kiirteedel piiramatult kiirusega kihutamist. Nüüd peletakse, et loobuda tuleb ka oma majast, sest Hamburgi

gi kõrval on eramutega seotud probleeme teadvustanud ka teised suurlinnad ja pole välistatud, et nende ehitamist piiratakse tulevikus mujalgi.

See tekitab palju meelehäärmi riigis, kus praegu kerkib igal aastal üle 100 000 uue eramu ja oma majas elamist eelistab 60 protsenti elanikkonnast. Eramute tulevikku puudutav läheb korra niivõrd paljudele, et sellekohane arutelu saab ennustuste järgi keskses sätisel Saksamaa parlamendivalimistel.

Kuigi roheliste erakonna juhtivoliitikut kinnitatakse, et üleriigiline eramute ehitamise keeld ei ole nende plaanide ja ka tulevikuks võib iga omavalitsuse otsustada, milliseid elamuid rajada lubatakse, andis Hamburgis toimuv kriitikutele võimaluse tituleerida rohelise keeluparteiks.

Sotsiaaldemokraatide rahandusminister Olaf Scholz ütles ajalehes Mannheim Morgen, et roheliste erakond tegutseb parema meelege keeldude kui tehnoloogiliste lahenduste leidmisega. Võimuerakonda Kristlik-Demokraatlik Liit (CDU) kuuluv Christian Baldauf nimetas eramute keelamist peredeavalitsuse otsuseks. Mitmed kommentaatorid näevad seda in-

te erakond tegutseb parema meelege keeldude kui tehnoloogiliste lahenduste leidmisega. Võimuerakonda Kristlik-Demokraatlik Liit (CDU) kuuluv Christian Baldauf nimetas eramute keelamist peredeavalitsuse otsuseks. Mitmed kommentaatorid näevad seda in-

meste vabadusi piirava ja unistusi hävitava sammuna.

Saksamaa üks juhtivaid maandusteadlasi Lars Feld tõi intervjuus Der Spiegelile välja, et uute eramute ehitamise keeld süvendaks elanikkonnas ebavõrdsust. Kui praegu tuleb Hamburgis ühepereelamute soetamiseks välja käia suurusjärgus 800 000 eurot, siis uute eramute ehitamise keelu järel teeksid hinnad tõenäoliselt hüppe ja oma maja muutuks kättesaadavaks senisest veel vähematele.

«Võttes arvesse kliimamuutusi, elurikkuse kadumist, üha kasvavaid elanikkulusid ja mõeldes maa-aladele, mille täidame elamurajoonide, ettevõtusparkide, teede ja lennujaamadega, oli viimane aeg, et see teema päevakorda kerkiks,» ütles Postimehele Darmstadtis asuva elupindade ja keskkonnauuringute instituudi IWU juht Monika Meyer.

Tema selgituse järgi on eramute iga inimese kohta rohkem pinda kui korterites ja see tähendab, et maja ehitamise käigus on kulutatud rohkem materjali ja paisatud õhku enam kasvuhoonegaase. Samuti nõuab rohkem ressursse eramu kütmine ja hilisem renoveerimine.

Tuleb mõelda ka elupindu ümbritsevale taristule. Iga elurajooni juurde peavad viima sõidu- ja kõnniteed, rajada tu-

Mannheimi külje alla rajatav uuslamurajoon asub linnast vaid 11 kilomeetri kaugusel, kuid selle elanikud jäävad kehva ühistranspordihenduse tõttu sõitma autodes.

FOTO: VIA WWW.IMAGO-IMAGES.DE / SCANPIX

le kanalisesüsteemide ja korraldada prügiveedu. «On suur vahe, kas teha see kõik 150 korterile või kümnele ühepereelamule,» sõnas Postimehele Dresdenis asuva ökoloogilise linna- ja maarengu teemadale pühendunud Leibnizi instituuti teadur Andreas Blum (pildil).

Eramud võivad jääda tühjaks

Samuti pole debati juures vähetähtis mure elupindade üha kasvavate hindade pärast. Suurlinnades nagu Hamburg on taskukohast korterit leida peaaegu võimatu, mistõttu on Blumi sõnul ainuõige ehitada juurde võimalikult palju uusi kortereid.

Blumi sõnul toetab uute eramute piiramist ka demograafiline areng. Nimelt ennustatakse riigis järgmistel aastakümnetel rahvaarvu vähenemist, mistõttu võivad paljud eramud juba 2030. aasta paiku tühjaks jääda. «Isegi linnades, kus elanike arv püsib stabiilne, võib vabaks jääda kümnendik eramutest,» sõnas Blum. «Iga eramu, mis praegu veel juurde ehitatakse, tähendab probleemi tulevikus.»

Kuigi kumbki teadlane ei usu, et Saksamaal ühepereelamute ehitamine täielikult keelatakse, mõistavad nad korterites elamise eelseid keskkonnasõbralikkuse perspektiivist. «Säästlikum oleks, kui inimesed oleksid valmis elama pigem kortermajades ja omakorda väiksemates korterites,» sõnas Meyer.

Valglinnastumine ja sellega seotud hädad koormavad ka Eesti linnu

Uute elamurajoonide, eelkõige ühepereelamute kerkimine äärelinnadesse ja linnade piirides väljapoole põhjustab keskkonnale lisakoormust ka Eestis, märkis Sild ja tõdes, et mõistab Hamburgis langetatud otsust eramute ehitamist piirata.

«Iga-aastane kümneprotsendiline autode aasta-aastalt üha pikemaks,» ütles Sild. Tema sõnul tähendab elu oma majas peaaegu automaatselt kaht autot, mis aga on lisakoormus nii pere rahakotile kui ka keskkonnale.

Kuigi osaliselt võiks keskkonna hoidmiseks kasu olla sellest, kui eramute ehitamisel püütaks süsinikujälge vähendada, oleks Silla sõnul kõige efektiivsem siiski ehitada keskkonnasõbralikke kortermajade asemel.

«Infrastruktuuri pealt tuleb tubli kokkuvõtte. Samuti toimib ühistransporditihedama asustusega kohas paremini,» märkis Sild ja tõdes, et mõistab Hamburgis langetatud otsust eramute ehitamist piirata.

«Infrastruktuuri pealt tuleb tubli kokkuvõtte. Samuti toimib ühistransporditihedama asustusega kohas paremini,» märkis Sild ja tõdes, et mõistab Hamburgis langetatud otsust eramute ehitamist piirata.

«Infrastruktuuri pealt tuleb tubli kokkuvõtte. Samuti toimib ühistransporditihedama asustusega kohas paremini,» märkis Sild ja tõdes, et mõistab Hamburgis langetatud otsust eramute ehitamist piirata.

«Infrastruktuuri pealt tuleb tubli kokkuvõtte. Samuti toimib ühistransporditihedama asustusega kohas paremini,» märkis Sild ja tõdes, et mõistab Hamburgis langetatud otsust eramute ehitamist piirata.

«Infrastruktuuri pealt tuleb tubli kokkuvõtte. Samuti toimib ühistransporditihedama asustusega kohas paremini,» märkis Sild ja tõdes, et mõistab Hamburgis langetatud otsust eramute ehitamist piirata.

Statistikat

- 60 protsenti sakslastest sooviks elada ühepereelamus, selgus riigi statistikaametilt 2018. aasta küsitlusest.
- 83 miljoni elanikuga riigis on 19,1 miljonit ühe- või kahepereelamut ja 21,5 miljonit korterit.
- Iga inimese kohta oli Saksamaal 2014. aastal keskmiselt 53,6 ruutmeetrit elupinda. Vaid eramaju arvestades oli pinda 63,5 ruutmeetrit.
- 31 protsenti kõigist elupindadest on ühepereelamud, aga need võtavad enda alla kokku 41 protsenti elamute alla jäävast maast.
- Korteriid moodustavad 42 protsenti kõigist elupindadest, aga nende alla jääb 33 protsenti maast.
- Viimase 60 aasta jooksul on Saksamaal elupindade ja teede alla jääv maa-ala kahekordistunud.
- Ainuüksi 2017. aastal ehitati iga päev täis 58 hektarit maad. Saksamaa valitsus on seadnud eesmärgi kahandada seda näitajat 2030. aastaks 30 hektarini.

Allikas: Statistisches Bundesamt / Der Tagesspiegel / Focus / SWR